

Nr 18

Bevillningsutskottets betänkande i anledning av väckta motioner om ändrad lagstiftning angående stämpelavgifter.

(1:a avd.)

Till bevillningsutskottet har hänvisats följande inom riksdagen väckta, av utskottet till behandling i ett sammanhang upptagna motioner, nämligen

1) de likalydande motionerna I: 519 av herr *Lundström m. fl.* och II: 631 av herr *Ohlin m. fl.*, vari hemställts, »att riksdagen måtte — med erinran om 1945 och 1952 års riksdagens beslut — i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa att den av stämpelutredningen i betänkande SOU 1961: 37 föreslagna nya lagstiftningen på stämpelområdet, innebärande teknisk samordning och förenkling samt anpassning av avgifterna efter det ändrade penningvärdet, måtte föreläggas innevarande års riksdag med de justeringar i enskilda punkter som remissbehandlingen kan motivera»; samt

2) motionen II: 11 av herr *Ekström* i Iggesund *m. fl.*, vari hemställts, »att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t som sin mening ge till känna, att den proposition som kommer att föreläggas riksdagen angående ändring av gällande stämpelförordning måtte innehålla bestämmelser om befrielse från stämpelavgift vid överlåtelse av fast egendom i de fall som i motionen anförts».

Beträffande de skäl, som anförts till stöd för de i motionerna framförda yrkandena, får utskottet, i den mån redogörelse härför ej lämnas i det följande, hänvisa till motionerna II: 11 och II: 631.

Förordningen den 19 november 1914 angående stämpelavgiften innehåller bestämmelser om stämpel såväl å enskilda handlingar som å utgående expeditioner från statsmyndigheter. Jämsides med stämpelförordningens bestämmelser om expeditionsstämplar finns föreskrifter angående lösen för expeditioner i förordningen den 7 december 1883 angående expeditionslösen, vilken förutom avgiftsbestämmelser även upptar vissa regler om expeditionens form och tillhandahållande.

Behovet av en omarbetning och modernisering av ovannämnda författningar har upprepade gånger framhållits i riksdagen och annorstädes. Sedan riksdagen i skrivelse år 1945 anhållit om en översyn beträffande expeditionavgifterna, upptogs frågan ånyo av riksdagens revisorer i berättelsen över 1951 års granskning angående statsverket. I statsutskottets utlåtande nr 145 år 1952 i anledning av berättelsen fann utskottet behovet av en utredning i ämnet väl styrkt och hemställde att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla om en översyn av gällande regler för stämpelbeläggning av de från statsmyndigheterna utgående expeditionerna ävensom vissa därmed sammanhängande spörsmål. Riksdagen fattade beslut i överensstämmelse med utskottets hemställan.

Med stöd av Kungl. Maj:ts bemyndigande tillkallade chefen för finansdepartementet den 5 juni 1953 justitierådet Nils Regner såsom särskild utredningsman med uppdrag att verkställa översyn av lösen- och stämpelförordningarna.

1961 avgav utredningen sitt betänkande med titeln »Stämpel- och expeditionavgifter» (SOU 1961: 37). Över betänkandet har efter remiss yttrandet avgivits av ett mycket stort antal myndigheter och organisationer.

I sitt år 1962 avgivna betänkande angående postverkets organisation (SOU 1962: 52) har 1956 års postutredning bl. a. föreslagit, att generalpoststyrelsens uppgifter som central myndighet för stämpelväsendet skall överflyttas till kontrollstyrelsen. Betänkandet är för närvarande föremål för remissbehandling.

I de vid 1962 års riksdag väckta motionerna I: 341 och II: 417 hemställdes om riksdagsskrivelse med begäran om förslag till 1962 års riksdag angående justering av avgifterna i stämpelförordningen i anledning av den år 1961 avslutade utredningen angående översyn av lösen- och stämpelförordningarna. Bevillningsutskottet avstyrkte i sitt av riksdagen godkända betänkande nr 49 bifall till motionerna och anförde att utredningens betänkande varit föremål för remissbehandling och att de inkomna remissvaren för det dåvarande var föremål för beredning inom finansdepartementet. På grund av materialets omfattning kunde emellertid proposition i ämnet, vilken i vissa delar måste föregås av remiss till lagrådet, inte framläggas förrän tidigast till 1963 års riksdag.

Av innehållet i de förevarande motionerna må här återges följande.

Till stöd för yrkandet i *motionerna I: 519 och II: 631* erinrar motionärerna om att utredningen angående översyn av lösen- och stämpelförordningarna i sitt betänkande föreslagit en förenkling och modernisering av bestämmelserna. Avgifterna, som delvis har varit oförändrade sedan 1920-

talet eller ännu längre, har därvid anpassats efter penningvärdets förändringar. De föreslagna justeringarna har av utredningen beräknats medföra en stegring av statsverkets stämpeluppbörd om 16 milj. kronor för helt år räknat. I årets statsverksproposition meddelar finansministern, att han anser att stämpelutredningens förslag till ny lagstiftning på stämpelområdet bör anstå i avvaktan på ett ställningstagande till det av postutredningen i december 1962 framlagda förslaget, att generalpoststyrelsens uppgifter som central myndighet för stämpelväsendet skulle överflyttas till kontrollstyrelsen. Motionärerna kan inte finna det av finansministern anförda skälet för ett nytt uppskov bärande.

I *motionen II: 11* framhålles, att gällande lagstiftning inte upptar något förbud mot bildande eller bibehållande av flera kommunala bostadsföretag inom en och samma kommun. Självfallet kan det ur många synpunkter vara fördelaktigt att kommunal bostadsproduktion och -förvaltning i en kommun handhaves av ett enda företag. Man torde kunna hävda, att det i allmänhet är mindre lämpligt, att kommunen medverkar till bildande av flera olika företag. Med hänsyn till den oklarhet som synes råda beträffande möjligheterna att undgå erläggande av lagfartsstämpel vid överföring av den fasta egendomen till ett enda företag synes skäl föreligga att detta spörsmål aktualiseras. Enligt uppgift hävdas från juristhåll, att lagfartsstämpel icke behöver erläggas, eftersom det ena företaget kan överlåta den fasta egendomen som gåva till det andra. Lagfartsstämpel utgår ej på gåvohandling. Därest fastigheten är intecknad, kan man dock ifrågasätta, om gåva verkligen föreligger. Särskilt är detta fallet om fastigheten är intecknad till fulla värdet. Därest ett kommunalt bostadsföretag i samband med omorganisation, även om det sker vederlagsfritt, överlåter sin fasta egendom till ett annat sådant företag, torde man knappast kunna göra gällande, att överlåtelsen har innebörd av gåva. Därest överlåtelsen likväl skulle godtagas som gåva återstår dock ett annat problem i form av bestämmelserna om gåvoskatt. Eventuellt skulle 38 § arvs- och gåvoskatteförordningen kunna ges den tolkningen, att allmännyttiga bostadsföretag är befriade från gåvoskatt. Enligt motionärernas mening är dock detta knappast troligt och vidare tillägges att eventuell gåvobeskattning drabbar bostadsföretaget hårdare än stämpelbeläggning för lagfart.

I yttranden över stämpelutredningens förslag har frågan om stämpelavgift i ovan nämnda fall inte direkt berörts. Motsvarande problem vid förändring av kommunal företagsform — från stiftelse till aktiebolag — har dock uppmärksamrats av någon enstaka remissinstans.

Utskottet

Utskottet behandlar till en början yrkandet i de likalydande motionerna I: 519 och II: 631 om riksdagsskrivelse med begäran om förslag till årets riksdag om ny lagstiftning på stämpelområdet i huvudsaklig överensstämmelse med det av stämpelutredningen år 1961 framlagda förslaget i ämnet.

Chefen för finansdepartementet har i årets statsverksproposition (bilaga 1 s. 60) framhållit, att 1956 års postutredning i sitt i slutet av år 1962 avgivna betänkande — SOU 1962:52 — föreslagit, att generalpoststyrelsens uppgifter som central myndighet för stämpelväsendet skall överflyttas till kontrollstyrelsen. Till dess ställning tagits till denna fråga, vilket kan ske först sedan remissbehandlingen av postutredningens betänkande avslutats, bör enligt departementschefens mening frågan om ny lagstiftning på stämpelområdet i anledning av stämpelutredningens förslag anstå.

Utskottet kan för sin del inte dela motionärernas uppfattning att ändrade bestämmelser rörande stämpelavgifterna bör genomföras, innan slutlig ställning tagits till postutredningens förslag. På grund härav och under hänvisning till vad i årets statsverksproposition anförts anser sig utskottet inte kunna tillstyrka bifall till de likalydande motionerna I: 519 och II: 631.

I detta sammanhang behandlar utskottet även yrkandet i motionen II: 11 att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t skall ge till känna, att den proposition, som kommer att föreläggas riksdagen angående ändring av gällande stämpelförordning, måtte innehålla bestämmelser om befrielse från stämpelavgift vid överlåtelse av fast egendom i samband med sammanslagning av kommunala bostadsföretag.

Såsom motionärerna framhållit har stämpelutredningen i sitt betänkande inte föreslagit ändrade bestämmelser rörande stämpelavgifter vid sådana transaktioner som avses i motionen. Under remissbehandlingen av betänkandet har emellertid motsvarande problem vid förändring av kommunal företagsform från stiftelse till aktiebolag uppmärksamrats. Med hänsyn härtill torde det kunna förutsättas, att även det i motionen behandlade spörsmålet kommer att beaktas vid utarbetandet av propositionen. Under sådana förhållanden anser sig utskottet inte ha anledning att tillstyrka det i motionen framställda skrivelseyrkandet. Med det anförda avstyrker utskottet bifall till motionen II: 11.

Under åberopande av vad sålunda anförts får utskottet hemställa, att följande motioner, nämligen

- 1) de likalydande motionerna I: 519 av herr Lundström

m. fl. och II: 631 av herr Ohlin m. fl. om ändrad lagstiftning angående stämpelavgifter, ävensom

2) motionen II: 11 av herr Ekström i Iggesund m. fl. om befrielse från stämpelavgift vid överlåtelse av fast egendom i samband med sammanslagning av kommunala bostadsföretag,

icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 19 mars 1963

På bevillningsutskottets vägnar:

JOHN ERICSSON

Närvarande:

från första kammaren: herrar John Ericsson, Hagberg, Einar Eriksson, Stefanson, Oscar Carlsson, Gustaf Elofsson, Wörnberg, Lundström, Yngve Nilsson och Hellebladh; samt

från andra kammaren: herrar Allard, Gustafson i Göteborg, Kärrlander, Vigelsbo, Engkvist, Asp, Christenson i Malmö, Andersson i Essvik, Darlin och fru Kristensson.

Reservation

av herrar *Stefanson, Lundström, Gustafson* i Göteborg och *Christenson* i Malmö, vilka — under åberopande av innehållet i de likalydande motionerna I: 519 av herr Lundström m. fl. och II: 631 av herr Ohlin m. fl. — ansett, att utskottet under punkten 1) bort hemställa,

att riksdagen, med bifall till nämnda motioner, måtte — med erinran om 1945 och 1952 års riksdagens beslut — i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa att den av stämpelutredningen i betänkande SOU 1961: 37 föreslagna nya lagstiftningen på stämpelområdet, innebärande teknisk samordning och förenkling samt anpassning av avgifterna efter det ändrade penningvärdet, måtte föreläggas innevarande års riksdag med de justeringar i enskilda punkter som remissbehandlingen kan motivera.